

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 33/19
V Lucemburku dne 19. března 2019

Rozsudky ve věci C-163/17, Jawo a
ve spojených věcech C-297/17, C-318/17 Ibrahim, C-319/17 Sharqawi
a další a C-438/17 Magamadov

Žadatele o azyl lze přemístit do členského státu, který je obvykle příslušným k posouzení jeho žádosti nebo který mu již doplňkovou ochranu udělil, ledaže by v něm byl kvůli předvídatelným životním podmínkám osob požívajících mezinárodní ochrany vystaven situaci silné materiální deprivace, jež je v rozporu se zákazem nelidského či ponižujícího zacházení

Nedostatky systému sociálního zabezpečení dotčeného členského státu samy o sobě nestačí ke konstatování existenci rizika takového zacházení.

Věc Jawo se týká především otázky, zda Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) brání přemístění žadatele o mezinárodní ochranu podle nařízení Dublin III¹ do členského státu, který je obvykle příslušným k posouzení jeho žádosti, pokud by v něm tento žadatel byl (v případě, že by mu taková ochrana byla v tomto členském státě udělena) vystaven vážnému riziku, že kvůli předvídatelným životním podmínkám bude jakožto osoba požívající mezinárodní ochrany podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení.

Abubacarr Jawo, který pochází z Gambie, podal první žádost o azyl v Itálii, do které přicestoval po moři. V cestě dále pokračoval a další žádost o azyl podal v Německu. Německé orgány tuto žádost odmítly jako nepřípustnou a nařídily vyhoštění A. Jawa do Itálie. K přemístění A. Jawa do Itálie, které mělo být provedeno v červnu 2015, ovšem nedošlo, neboť A. Jawo se nenacházel ve společném ubytovacím zařízení, v němž měl pobývat. Po svém návratu A. Jawo uvedl, že byl navštívit svého známého v jiném německém městě a nikdo mu neoznámil, že měl povinnost svou nepřítomnost nahlásit.

Před Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Nejvyšší správní soud Spolkové země Bádensko-Württembersko, Německo) A. Jawo mimo jiné tvrdil, že se Německo stalo příslušným státem z důvodu uplynutí šestiměsíční lhůtu, jež je stanovena nařízením Dublin III pro přemístění do členského státu, jež je obvykle příslušným k posouzení žádosti o azyl, tj. v projednávaném případě do Itálie. Vzhledem k tomu, že A. Jawo nebyl podle svého tvrzení v okamžiku, kdy mělo být provedeno přemístění, na útěku, nemohla být podle něj tato lhůta prodloužena na maximálních osmáct měsíců. Dále uvádí, že jeho přemístění do Itálie by bylo protiprávní z toho důvodu, že v ní existují systémové nedostatky, pokud jde o azylové řízení, podmínky přijetí žadatelů a životní podmínky osob, jež v ní požívají mezinárodní ochrany.

Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg se Soudního dvora táže na výklad nařízení Dublin III a zákazu nelidského či ponižujícího zacházení, který je zakotven v Listině. Uvedený soud odkazuje na zprávu švýcarské organizace pro pomoc uprchlíkům ze srpna 2016, v níž jsou uvedeny konkrétní informace, na jejichž základě lze mít za to, že osobám, kterým byla v Itálii přiznána mezinárodní ochrana, hrozí, že budou žít na okraji společnosti, bez stálého bydliště a v chudobě. Podle této zprávy je neuspokojivá míra rozvoje italského systému sociálního zabezpečení vyrovnávána v rámci italské populace rodinnou solidaritou, které se však nedostává osobám, jimž byla přiznána mezinárodní ochrana. Tato zpráva rovněž poukazuje na nedostatky integračních opatření v Itálii.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení Členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31).

Věci Ibrahim a další se týkají možnosti, jež je stanovena ve „směrnici o řízeních“² a podle níž lze odmítnout žádosti o azyl jako nepřipustné z důvodu předchozího přiznání doplňkové ochrany v jiném členském státě.

V uvedených věcech byla přiznána osobám bez státní příslušnosti palestinského původu, které pobývaly v Sýrii, doplňková ochrana v Bulharsku, a jednomu ruskému státnímu příslušníkovi, který uvedl, že je čečenského původu, byla doplňková ochrana přiznána v Polsku. Vzhledem k tomu, že nové žádosti o azyl, které následně tyto osoby podaly v Německu, byly odmítnuty, podaly uvedené osoby žaloby k německým soudům.

Ve věcech týkajících se osob bez státní příslušnosti palestinského původu se Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) zejména táže, zda možnost odmítnout žádost jako nepřipustnou zaniká, pokud je třeba považovat životní podmínky osob požívajících doplňkové ochrany v členském státě, který ji udělil, za nelidské či ponižující zacházení, nebo pokud osobám, kterým byl přiznán nárok na tuto ochranu, nejsou v tomto členském státě vypláceny žádné dávky k zabezpečení existenčních potřeb nebo jim jsou poskytovány dávky, které jsou mnohem nižší než v jiných členských státech, avšak není s nimi v tomto ohledu zacházeno jinak než se státními příslušníky uvedeného členského státu.

V rozsudcích z dnešního dne Soudní dvůr připomněl, že v rámci společného evropského azylového systému, který je založen na zásadě vzájemné důvěry mezi členskými státy, je třeba předpokládat, že zacházení se žadateli o mezinárodní ochranu nebo s osobami, kterým byla přiznána doplňková ochrana, v členském státě splňuje požadavky Listiny, Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

Nelze nicméně vyloučit, že tento systém v praxi naráží v určitém členském státě na závažné funkční problémy, takže existuje vážné riziko, že žadatelé o mezinárodní ochranu budou v tomto státě vystaveni zacházení, které je neslučitelné s jejich základními právy, a zejména s absolutním zákazem nelidského či ponižujícího zacházení³.

Proto platí, že má-li soud, který rozhoduje o opravném prostředku, jenž byl podán proti rozhodnutí o přemístění nebo proti rozhodnutí, kterým se odmítá nová žádost o mezinárodní ochranu pro její nepřipustnost, k dispozici důkazy, které předložil žadatel za účelem prokázání existence rizika nelidského či ponižujícího zacházení v jiném členském státě, musí tento soud posoudit existenci buď systémových či celoplošných nedostatků, anebo nedostatků týkajících se některých skupin osob.

Takové nedostatky jsou přitom v rozporu se zákazem nelidského či ponižujícího zacházení pouze pokud dosahují obzvláště vysoké míry závažnosti, která závisí na všech skutečnostech případu. **Této míry závažnosti by tudíž bylo dosaženo, kdyby se osoba, která je zcela závislá na veřejné podpoře, v důsledku nezájmu orgánů členského státu nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitla v situaci silné materiální deprivace, v níž by nemohla uspokojovat nejzákladnější potřeby, jako je zejména potřeba se najíst, umýt a ubytovat, a kterou by bylo poškozováno její tělesné či duševní zdraví nebo v důsledku které by se ocitla v zanedbaném stavu, jenž je v rozporu s lidskou důstojností.**

Značně nejistá situace či podstatné zhoršení životních podmínek nepředstavují tuto míru závažnosti, pokud neznamenají silnou materiální deprivaci, kdy se tato osoba ocitá v natolik závažné situaci, že takovou situaci lze stavět na roveň nelidskému či ponižujícímu zacházení.

Navíc na základě okolnosti, že osobám požívajícím doplňkovou ochranu v členském státě, který takovou ochranu žadateli udělil, nejsou poskytovány žádné dávky k zabezpečení existenčních potřeb nebo jsou jim poskytovány dávky, které jsou mnohem nižší než v jiných členských státech, avšak není s nimi v tomto ohledu zacházeno jinak než se

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60).

³ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. prosince 2011, N. S. a další ([C-411/10 a C-493/10](#), viz rovněž tisková zpráva [č. 140/11](#)).

státními příslušníky uvedeného členského státu, nelze konstatovat, že tento žadatel by byl v takovém státě vystaven skutečnému riziku, že bude podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení, ledaže by tato okolnost vedla k tomu, že by se tento žadatel kvůli své zvláštní zranitelnosti a nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitl v situaci silné materiální deprivace.

Každopádně závěr o tom, že dotčená osoba by byla v případě svého přemístění do členského státu, jemuž obvykle přísluší posouzení žádosti o mezinárodní ochranu nebo který již udělil doplňkovou ochranu, vystavena skutečnému riziku, že bude podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení, se nemůže zakládat toliko na skutečnosti, že sociální ochrana anebo životní podmínky jsou příznivější v členském státě, u kterého byla podána nová žádost o mezinárodní ochranu, oproti prvně uvedenému státu.

Soudní dvůr konstatoval, že unijní právo nebrání přemístění žadatele o mezinárodní ochranu do příslušného členského státu nebo odmítnutí žádosti o přiznání postavení uprchlíka jakožto nepřipustné z toho důvodu, že žadateli již byla udělena doplňková ochrana v jiném členském státě, ledaže by bylo prokázáno, že by se žadatel v tomto jiném členském státě ocitl nezávisle na své vůli a osobní volbě v situaci silné materiální deprivace.

Ve věcech Ibrahim a další Soudní dvůr dále uvedl, že skutečnost, že členský stát, který udělil žadateli o mezinárodní ochranu doplňkovou ochranu, systematicky bez skutečného posouzení odmítá přiznat postavení uprchlíka, nebrání ostatním členským státům v tom, aby z důvodu nepřipustnosti odmítly novou žádost, kterou u nich podala dotčená osoba. V takovém případě přísluší členskému státu, který udělil doplňkovou ochranu, aby pokračoval v řízení o přiznání postavení uprchlíka. Doplňkovou ochranu lze totiž udělit pouze tehdy, pokud je po individuálním posouzení konstatováno, že žadatel o mezinárodní ochranu nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka.

Ve věci Jawo Soudní dvůr rovněž upřesnil, že žadatel „je na útěku“, pokud se vědomě vyhýbá vnitrostátním orgánům, kterým přísluší provést jeho přemístění, aby toto přemístění zmařil. **Lze se domnívat, že takovým případem bude situace, kdy přemístění nelze provést z toho důvodu, že tento žadatel opustil místo pobytu, které mu bylo určeno, aniž vyrozuměl příslušné vnitrostátní orgány o své nepřítomnosti, pokud byl uvedený žadatel informován o svých povinnostech v tomto ohledu, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.** Uvedenému žadateli musí být ponechána možnost, aby prokázal, že skutečnost, že tyto orgány neinformoval o své nepřítomnosti, je ospravedlněna oprávněnými důvody a není zapříčiněna jeho úmyslem vyhýbat se těmto orgánům.

Dále se dotčený **žadatel o mezinárodní ochranu** v rámci řízení, v němž je napadáno rozhodnutí o jeho přemístění podle nařízení Dublin III, **může dovolávat toho, že šestiměsíční lhůta pro přemístění uplynula, jelikož nebyl na útěku, a že se členský stát, který rozhodl o jeho přemístění, stal z důvodu uplynutí této lhůty příslušným k posouzení jeho žádosti.**

Soudní dvůr konečně uvedl, že k prodloužení lhůty pro přemístění maximálně na osmnáct měsíců stačí, aby dožadující členský stát informoval před uplynutím šestiměsíční lhůty pro přemístění členský stát, který by byl obvykle příslušným k posouzení žádosti, o skutečnosti, že dotčená osoba je na útěku, a zároveň uvedl novou lhůtu pro přemístění.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

Úplné znění rozsudků ([C-163/17](#) a [C-297/17](#)) se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudků je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106